P.Z. br. 751

HRVATSKI SABOR

KLASA: 320-01/19-01/09
URBROJ: 65-19-02

Zagreb, 24. rujna 2019.

ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA

PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA

Na temelju članka 178. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem ***Prijedlog zakona o zabrani glifosata***, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnio Miro Bulj, zastupnik u Hrvatskome saboru, aktom od 20. rujna 2019. godine.

U radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, sudjelovat će predlagatelj prijedloga zakona.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

P.Z. br. 751

HRVATSKI SABOR
Zastupnik
Miro Bulj

Zagreb, 20.09.2019 godine

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno: 23-09-2019	
Klasifikacijska oznaka: 320-01/19-01/09	Org. jed. 65
Urudžbeni broj: 6531-19-01	Pril. 1 Vrij. 00

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Prijedlog Zakona o zabrani glifosata

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 113/00, 28/01, 76/10 i 5/14 - odluka Ustavnog suda broj: SuP-O-1/2014 od 14. siječnja 2014.) i članka 172. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, br. 81/13 i 113/16), podnosim Prijedlog Zakona o zabrani glifosata.

Navedeni prijedlog Zakona obrazložiti ću osobno.

Zastupnik Miro Bulj

ZASTUPNIK MIRO BULJ

PRIJEDLOG ZAKONA O ZABRANI GLIFOSATA

Zagreb, rujan 2019. godine

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u članku 2. stavku 4.podstavku 1. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 113/00, 28/01,76/10 i 5/14 - odluka Ustavnog suda broj: SuP-O-1/2014 od 14. siječnja 2014.)

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Glifosat kemijski je spoj iz skupine fosfonata. Biološki je aktivna glavna komponenta nekoliko herbicida širokog spektra. Rabi se od druge polovice 1970-ih godina u svijetu za suzbijanje korova u poljoprivredi, hortikulturi, industriji i kod privatnih domaćinstava. Glifosat djeluje neselektivno na biljke, i kod primjene potrebno je selektivno nanositi ovaj herbicid na onaj korov koji se treba ukloniti tako da se ne bi naškodilo na usjev. Da bi se zaštitio usjev korisne biljke se mogu s genetičkim inženjeringom učiniti otpornim na glifosat.

Molekulu glifosata prvi je sintetizirao Henri Martin 1950., a herbicidni učinak otkrio je i patentirao John E. Franz 1970. iz tvrtke Monsanto. Na tržistu se kao herbicid nalazi od 1973. godine, s obzirom da je patenti stekao 2000. godine danas se na tržištu prodaje niz herbicida s aktivnom tvari glifosat.

Osnovna pitanja koja se trebaju urediti zakonom

Svjetska zdravstvena organizacija (WHO), odnosno njezina Međunarodna agencija za istraživanja o karcinomu (IARC), objavila je u ožujku 2015 da je herbicid glifosat „vjerojatno kancerogen".

Novija izučavanja ukazuju na mogući utjecaja glifosata na zdravlje (posebno na endokrini sustav) i utjecaj na okoliš. Ispite koje je naručila mrežna ekološka organizacija za zaštitu okoliša Friends of the Earth (Prijatelji Zemlje) Europe pokazuju da se tragovi glifosata mogu pronaći u tijelima ljudi. Friends of the Earth su od neovisnog laboratorija u Njemačkoj naručili ispitivanje uzoraka mokraće sakupljenih u 18 europskih zemalja. Rezultati su pokazali da je tragove glifosata moguće pronaći u uzorcima iz svih zemalja. Kada se uzmu u obzir svi prikupljeni uzorci, tragove glifosata je moguće pronaći u čak 44% uzoraka.

Istraživanja na životinjama pokazuju da se prilikom konzumacije biljaka na kojima se nalazi glifosat da se oko 15-30% apsorbira u tijelu te životinje. U istim istraživanjima dokazano je da je glikofosfat pronađen u krvi i tkivima ispitanih životinja. U procesu raspada, od manjih količina glifosata može nastati l-aminometilfosfonska kiselina (eng: aminomethyphosphonic acid; skraćeno AMPA). Dokazi ukazuju da 1% glifosata ostaje u tijelu i tjedan dana nakon izlaganja.
Zbog svega navedenog Republika Austrija je zabranila upotrebu istog kemijskog spoja.

Posljedice koje će donošenjem zakona proisteći

Ovim prijedlogom u cijelosti se štiti ljudsko zdravlje budući se pokazalo da je glifosat štetan i to iz više razloga.

Dok je Međunarodna agencija za istraživanje raka Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) zaključila kako je glifosat "vjerojatno kancerogen za ljude", Europska agencija za sigurnost hrane (EFSA) tvrdi upravo suprotno. Herbicidi na bazi glifosata koriste se ne samo u poljoprivredi, već i u javnim i privatnim vrtovima što potencijalno dovodi poljoprivrednike, ali i potrošače u opasnost.

Studije pokazuju kako herbicidi koji sadrže glifosat djeluju kao endokrini prekidači ili disruptori čime znatno utječu na lučenje hormona i na naš endokrini sustav što može ugroziti plodnost kod ljudi.

Ljudsko zdravlje nije jedino koje može pretrpjeti znatnu štetu zbog uporabe glifosata. EFSA je otkrila veliku dugoročnu opasnost za životinje, uključujući i domaće životinje kao što su krave i ovce. Njemačka agencija za okoliš također je otkrila značajne negativne posljedice na biološku raznolikost zbog uporabe pesticida u cjelini i posebno glifosata. Glifosat ne ubija ciljano korov, već i korisno okolno travnato područje koje je tretirano spomenutom kemikalijom.
Glifosat i GMO se praktično može smatrati i kao dvije strane iste stvari. Od 61 odobrenih GMO-a u Europskoj uniji za uvoz, više od polovice njih su biljke otporne na glifosat, dizajnirane da se tretiraju tim specifičnim herbicidom. Oboje su alati za istu vrstu poljoprivrede koja je intenzivna, štetna za okoliš i zdravlje te loša za lokalno gospodarstvo. Mnogi slučajevi raka i fizičke deformacije evidentirani su kod ljudi i životinja u Južnoj Americi gdje je na opsežnoj površini zemljišta uzgojena GM soja otporna na glifosate za izvoz stočne hrane u Europu.
U primjeni postoje i drugi spojevi koji su otrovniji od samog glisofata. Herbicidi kao što je Monsantov proizvod Roundup sadrže koktele kemikalija koje mogu biti otrovnije od samog glifosata s još više rizika za poljoprivrednike, kao i širu populaciju.

Europska agencija za sigurnost hrane (EFSA) naznačila je kao 'kritičnu zabrinutost" činjenicu da je osam od ukupno 24 podnositelja zahtjeva, uključujući Monsanto, predstavilo specifikacije za glifosat koje nisu podržane toksikološkom procjenom. Drugim riječima, podaci ispitivanja koje su pružili podnositelji zahtjeva nisu se odnosili na tvari koje su htjeli prodati. U svom izvješću EFSA je navela 22 rupe u dokazima.

Ne samo da postoje rupe u dokazima, već ključne studije bivaju skrivene od javnog mijenja. Glavni zaključci EFSA-inog izvješća u vezi kancerogenosti glifosata temelje se na tim neobjavljenim studijama koje su izradile same industrije. Neprihvatljivo je da te neobjavljene studije prevagnu u odnosu na javno dostupne informacije.

Republika Hrvatska je 2017. godine bila jedna od država koja se zajedno s Belgijom, Grčkom, Francuskom, Italijom, Luksemburgom, Maltom, Austrijom, Slovenijom i Švedskom usprotivila produženju dozvole za korištenje glifosata. Tada je pokrenuta Europska građanska inicijativa koja je prikupila 1,3 milijuna potpisa kako bi se odluka Europske unije o njegovom korištenju smanjila s 15 na 5 godina. Nažalost, Hrvatska se nije pridružila službenoj listi država koje su podržale inicijativu jer joj je malo nedostajalo da ispuni kvotu od 8.250 potrebnih potpisa.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u Državnom proračunu Republike Hrvatske.

PRIJEDLOG ZAKONA O ZABRANI GLIFOSATA

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Zakonom definira se pitanje uporabe glifosata kao kemijskog spoja na cijelom području Republike Hrvatske.

II. UPOTREBA GLIFOSATA

Članak 2.

Nije dopuštena proizvodnja, stavljanje na tržište i uporaba glifosata na cijelom području Republike Hrvatske za bilo koju upotrebu.

III. ODGOVORNOST ZA ŠTETU NASTALU UPORABOM GLIFOSATA

Članak 3.

Tko, protivno ovom Zakonu, proizvodi, stavlja na tržište i upotrebljava glifosata ili spojeve koje u sebi sadrže glisofat obvezan je nadoknaditi štetu koja nastane njegovim protuzakonitom upotrebom, sukladno posebnim propisima.

IV. UPRAVNI NADZOR

Članak 4.

Upravni nadzor nad primjenom odredaba ovoga Zakona obavlja nadležno tijelo, svako u svojem djelokrugu.

Za obavljanje službenih kontrola, a veznih za upotrebu glifosata protivno odredbama ovog Zakona nadležna su slijedeća tijela:

- središnje tijelo državne uprave za poslove zdravlja,
- središnje tijelo državne uprave za poslove poljoprivrede, veterinarstva i šumarstva,
- središnje tijelo državne uprave za zaštitu prirode, te inspekcija za kakvoću hrane središnjeg tijela državne uprave za poslove poljoprivrede.

U slučaju neposredne opasnosti za zdravlje ljudi i radi zaštite okoliša od učinaka glifosata, čelnik središnjeg tijela državne uprave za poslove zdravlja obvezan je koordinirati inspekcijske nadzore tijela iz stavka 1. ovoga članka.

V. PREKRŠAJNE ODREDBE

Članak 5.

Za kršenje odredbi ovog Zakona prekršajno će se kazniti fizička ili pravna osoba novčanom kaznom u iznosu od 500.000,00 do 1.000.000,00 kuna

Novčanom kaznom u iznosu od 20.000,00 do 70.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka odgovorna osoba u pravnoj osobi.

Za pokušaj prekršaja iz stavka 1. i 2. ovoga članka počinitelj će se kazniti.

Uz kaznu za prekršaj iz stavka 1. i 2. ovoga članka pravnoj ili fizičkoj osobi može se izreći i zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti u trajanju od tri mjeseca do jedne godine.

VI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 6.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u »Narodnim novinama“.

OBRAZLOŽENJE

Članak 1.
Navedenim člankom navodi se pitanje definiranja opsega ovog Zakona.

Članak 2.
Predloženim odredbama uvodi se potpuna zabrana glisofata na cijelom području Republike Hrvatske.

Članak 3.
Predloženom odredbom se propisuje obveze snašanja naknade štete radi postupanja protivno ovom Zakonu.

Članak 4.
Navedenim odredbama propisuje se nadzor nad provedenom ovog Zakona te nadležnosti državnih tijela u provedbi Zakona.

Članak 5.
Predloženim odredbama propisuju se prekršajne sankcije u slučaju kršenja Zakona

Članak 6.
Propisuje se način stupanja na snagu ovog Zakona.